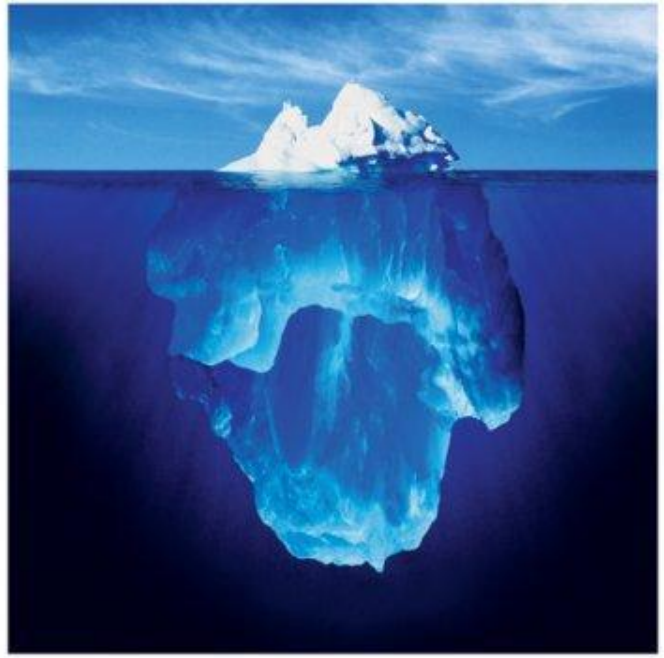
LUOTTAMUKSELLINEN

Seri-tukikeskus ja seksuaaliväkivalta ilmiönä

Enni Haakana, Asiantuntijakätilö (YAMK), Oikeushoitaja

11.11.2026

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Seksuaaliväkivalta jää piiloon

Lähes puolet naisista on kokenut elämänsä aikana seksuaaliväkivaltaa.

Puolet väkivaltaa kokeneista kertoo tapahtuneesta jollekkin.

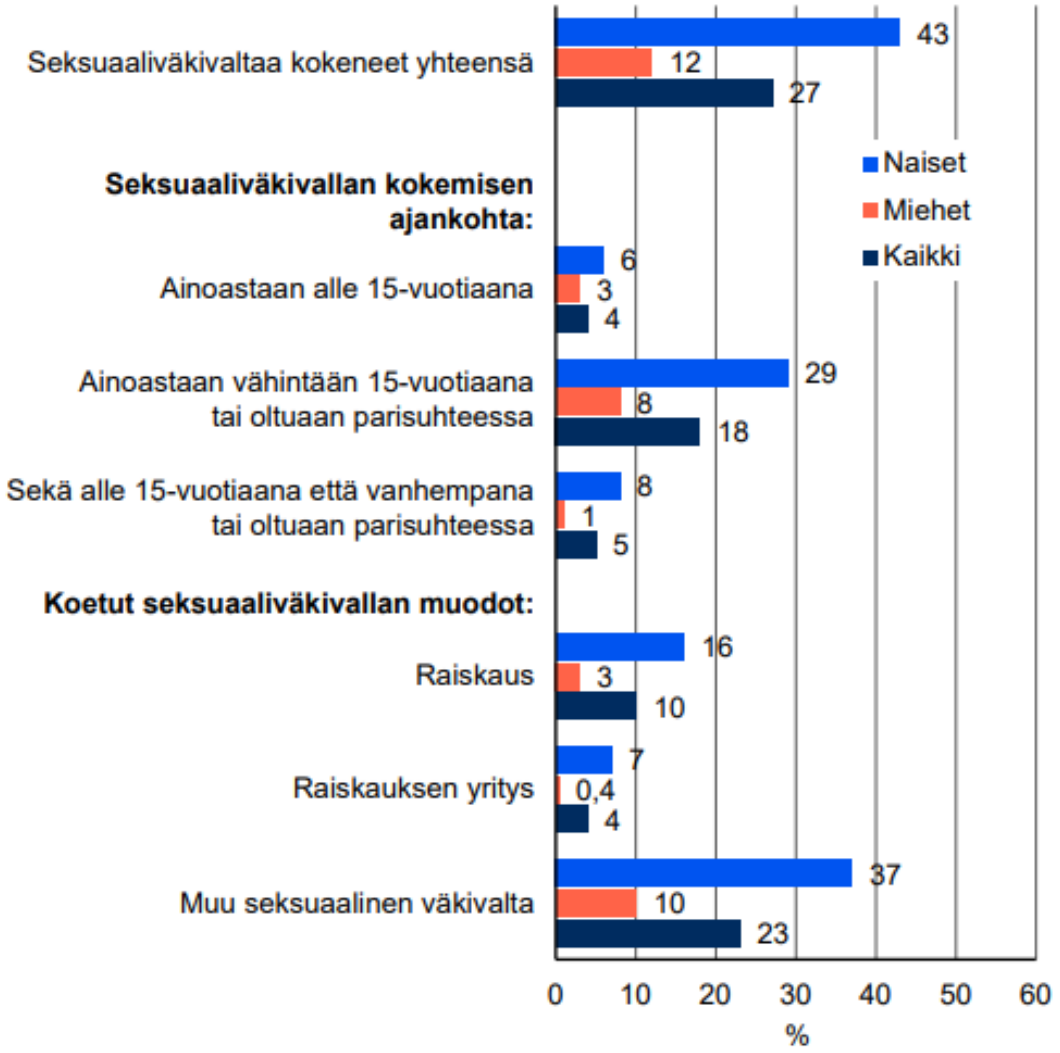
Joka kymmenes naisista kertoo tapahtuneesta poliisille.

Joka viides mies kertoo tapahtuneesta poliisille.

Tilastot ovat jäävuoren huippu.

(Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021)

Kuvio 3.1. Elämänaikaiset seksuaaliväkivallan kokemukset väestössä väkivallan ajankohdan ja tekotyypin mukaan, % 16–74-vuotiaista naisista ja miehistä. (Naiset n=6145, miehet n=1430)

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021

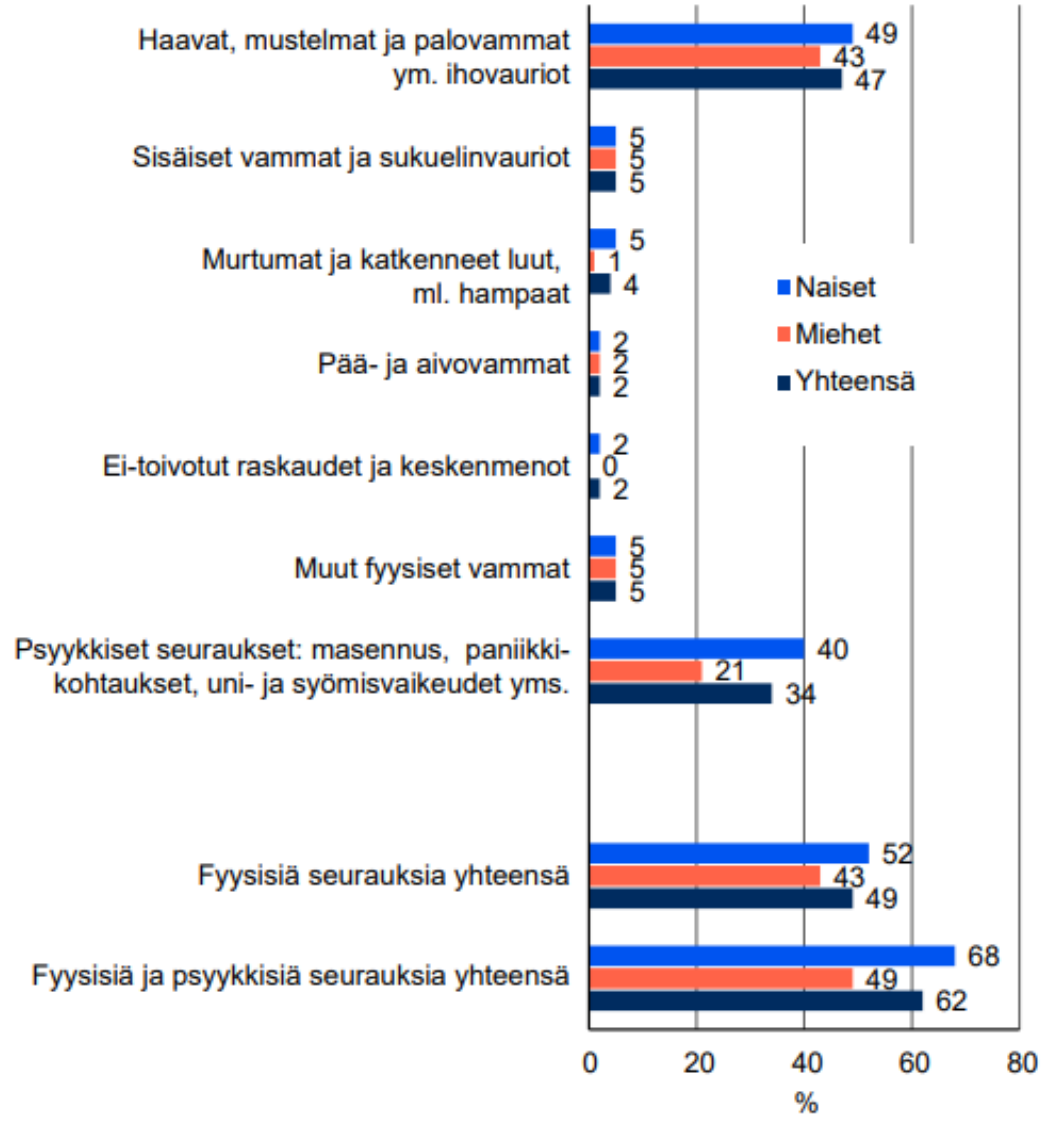
Naisiin kohdistuva seksuaaliväkivalta Suomessa

- Lähes puolet naisista on kokenut elämänsä aikana seksuaaliväkivaltaa.
- *Jos tarkastelusta jätetään pois lapsuudessa koettu seksuaaliväkivalta, seksuaaliväkivaltaa on kokenut naisista 37 prosenttia ja miehistä 9 prosenttia.* ***Tämä tarkoittaa yli viidennestä (23 %) väestöstä eli 918 000 henkilöä.***
- *Alle 15-vuotiaana koetusta seksuaaliväkivallasta oli puolestaan kokemuksia 14 prosentilla kaikista 16–74-vuotiaista naisista ja 4 prosentilla 18–74-vuotiaista miehistä, mikä tarkoittaa väestötasolla* ***274 000 naista ja 74 000 miestä.***

Väkivallan seuraukset uhrille

- *Erityisesti seksuaaliväkivallan kerrottiin aiheuttaneen fyysisiä vammoja. Seksuaaliväkivaltaa kokeneista naisista fyysisiä vammoja aiheutui **53 prosentille ja miehistä 63 prosentille.***
- *Fyysistä väkivaltaa ja/tai seksuaaliväkivaltaa kokeneista naisista 40 prosenttia ja miehistä 21 prosenttia oli kärsinyt väkivallan jälkeisistä psyykkisistä oireista. **Erityisesti psyykkisistä oireista kärsivät ne, jotka olivat joutuneet kohtaamaan seksuaaliväkivaltaa (naiset 57 %, miehet 54 %).***

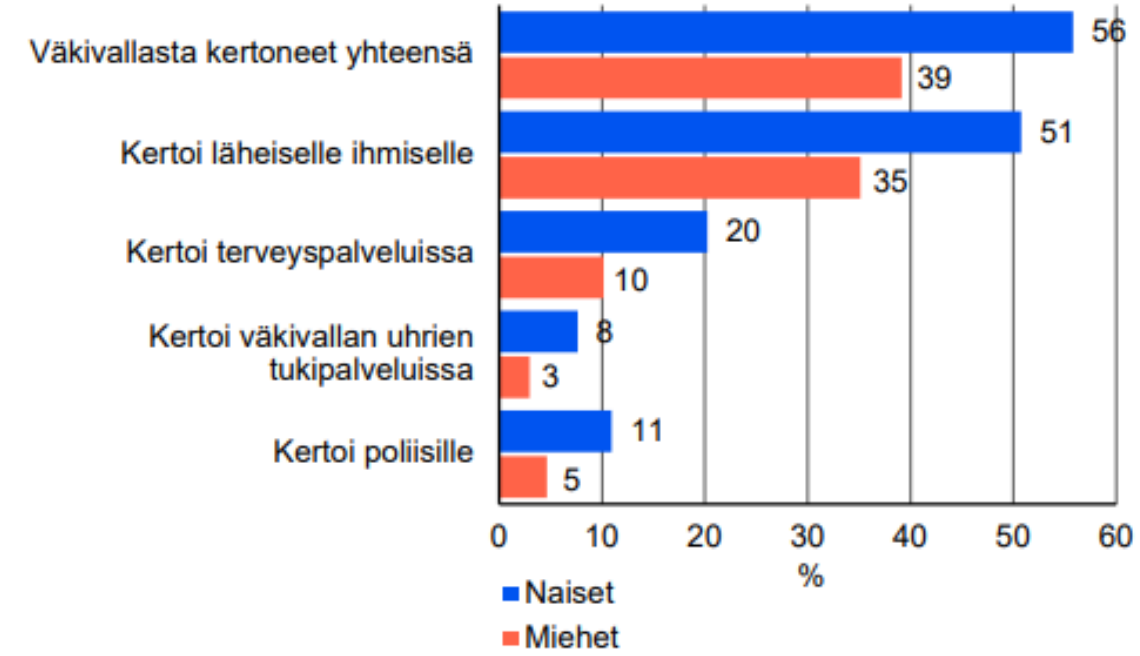
Kuvio 1.18. Kumppanin tekemän fyysisen väkivallan ja seksuaaliväkivallan seuraukset seuraustyypeittäin, % 16–74-vuotiaista kumppanin taholta fyysistä väkivaltaa tai seksuaaliväkivaltaa kokeneista. (Naiset n=1231, miehet n=183)

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021

Väkivallan kokemuksista kertominen ja hoitoon hakeutuminen

Kuvio 1.20. Väkivallasta kertominen, % 16–74-vuotiaista kumppanin taholta fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai väkivallalla uhkailua kokeneista. (Naiset n=1489, miehet n=228)

Lähde: Tilastokeskus, Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021

- *Kaikkiaan puolet (50 %) fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai väkivallalla uhkailua kumppanin taholta kokeneista kertoi väkivallasta jollekulle. Naiset kertoivat väkivallasta useammin kuin miehet.*
- *56% väkivaltaa kokeneista naisista kertoi kokemuksistaan jollekulle, miehistä 39%. Yleisintä oli kertominen läheiselle ihmiselle.*
- ***20% naisista kertoi väkivallasta terveyspalveluissa, miehistä 10%***
- *8% väkivaltaa kokeneista naisista oli yhteydessä uhrien tukipalveluihin, ja miehistä vastaavasti 3%.*
- *Poliisille kokemastaan parisuhdeväkivallasta kertoi vain reilu kymmenes naisista (11 %) ja 5% miehistä.*

Seri-tukikeskus - seksuaaliväkivaltaa kohdanneiden matalan kynnyksen tukiyksikkö sukupuolesta riippumatta

- Seri = seksuaalirikos
- Seri-tukikeskusten toiminnan pohjana on Euroopan neuvoston Istanbulin sopimus (2011) ja THL:n ohjeistus.
  - Sopimuksen tavoitteena on naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen ja poistaminen, väkivallan uhrien suojeleminen sekä väkivallan tekijöiden saattaminen edesvastuuseen.

Ketä hoidetaan seri-tukikeskuksessa?

- Seksuaaliväkivallan uhreja sukupuolesta riippumatta.
- Rikosilmoituksen teko ei ole pakollista.
- Tapahtumasta tulee olla kulunut alle 1 kk.

Tyypillinen seksuaaliväkivallan uhri Seri-tukikeskuksessa - HUS Seri-tukikeskuksen tutkimus v.2021

- Alle 30- vuotias nainen.
- Neljäsosalla tukikeskuksen asiakkaista on aiempaa haitallista päihteiden käyttöä ja yli puolella tutkituista aiempaa psykiatrista sairastavuutta.
- Muina riskitekijöinä seksuaaliväkivallan uhriksi joutumiselle on tunnistettu mm. krooniset sairaudet ja kehityshäiriöt, pakolaisuus, sijoittaminen kodin ulkopuolelle, lähisuhdeväkivalta, kulttuuri- ja normitekijät (esim. kuritusväkivalta).
- Lapsuuden aikainen seksuaalinen hyväksikäyttö on erityisen haitallista ja altistaa monenlaisille pitkäaikaisille terveysvaikutuksille.

Lähde: Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen. Väliraportti. Toimittaja: Riina Korjamo. VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2021:69.

Missä ja miten?

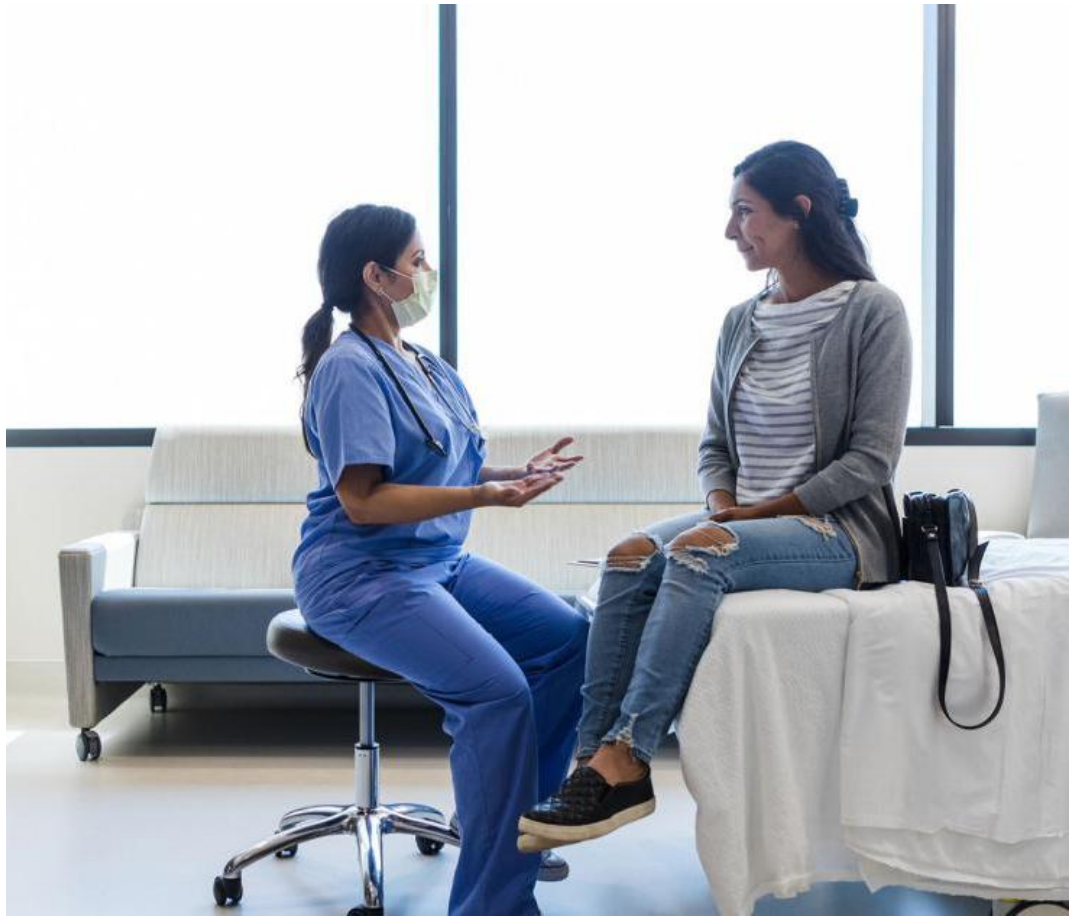

- Seksuaaliväkivalta tapahtui yleisimmin **viikonloppuna** (63%) **yöaikaan** (67%), eikä tapahtumalla ollut yleensä silminnäkijöitä (66%). Tavallisin tapahtumapaikka oli **yksityinen sisätila** (47%).
- Uhreista 75% oli ollut alkoholin ja 15% muiden päihteiden vaikutuksen alaisena tapahtumahetkellä.
- Lähes joka viides (18%) epäili tai tiesi olleensa huumattu tapahtuman aikana. Myös seksuaaliväkivallan tekijä oli kyselyyn vastaajan arvion mukaan usein päihtynyt (46%).
- Noin kolmasosassa tapauksista (31%) kyselyyn vastaaja oli tutustunut epäiltyyn tekijään samana päivänä. Tekijä oli tuttava (19%) tai tuntematon (22%) noin viidesosassa tapauksista, joissa tekijöitä oli vain yksi.
- Useamman tekijän ryhmäraiskauksissa kaksi kolmasosaa tekijöistä (67%) oli tuntemattomia.

Lähde: Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen. Väliraportti. Toimittaja: Riina Korjamo. VALTIONEUVOSTON SELVITYS- JA TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2021:69.

Mitä SERI-tukikeskuksessa tapahtuu?

- Potilas otetaan vastaan tarvittaessa päivystyksellisesti ja hänen kertomansa otetaan todesta.
- Hoitohenkilökunta kohtaa potilaan traumasensitiivisesti – mitään ei tehdä ilman lupaa!
- Otetaan sukupuoliteitse tarttuvien tautien näytteet ja annetaan tarvittaessa B-hepatiittirokote ja/tai HIV-estolääkitys. Ehkäisystä huolehditaan.
- Otetaan oikeuslääketieteelliset näytteet, mikäli tapahtumasta on kulunut alle 7 vrk.
- Kannustetaan rikosilmoituksen tekoon.
- Tehdään lastensuojeluilmoitus jos potilas on alle 18-vuotias tai potilaan alaikäisen lapsen koti-oloista/vanhemman voinnista herää huoli.
- Järjestetään psykososiaalista apua potilaalle.
- Seurataan potilaan vointia puolen vuoden ajan, otetaan kontrollikokeita sukupuolitautien varalta.
- Kaikki käynnit, rokotukset, lääkitykset ym. ovat potilaalle maksuttomia.

Seksuaalirikoksen uhrin haastattelu ja tutkimus

A) Haastattelun aluksi pyydetään tutkittavan allekirjoitus Seri-pakkauksessa olevaan suostumuslomakkeeseen.

B) Poliisin toimittama sinetöity Seri-pakkaus, joka sisältää raiskatun tutkimiseen tarvittavat välineet.

C) Kynnenalusnäytteet otetaan kostutetuilla teräväkärkisillä pumpulipuikoilla.

D) Hiuksista ja häpykarvoituksesta otetaan kuitunäytteet teippaamalla.

Lähde: Seksuaalirikoksen uhrin tutkiminen Seri-tukikeskuksessa, Korjamo Riina. Lääkärilehti 46/2020 vsk 75s. 2457 – 2463.

E) Vammalöydökset valokuvataan.

F) DNA-näytteet iholta otetaan kostutetulla pumpulipuikolla.

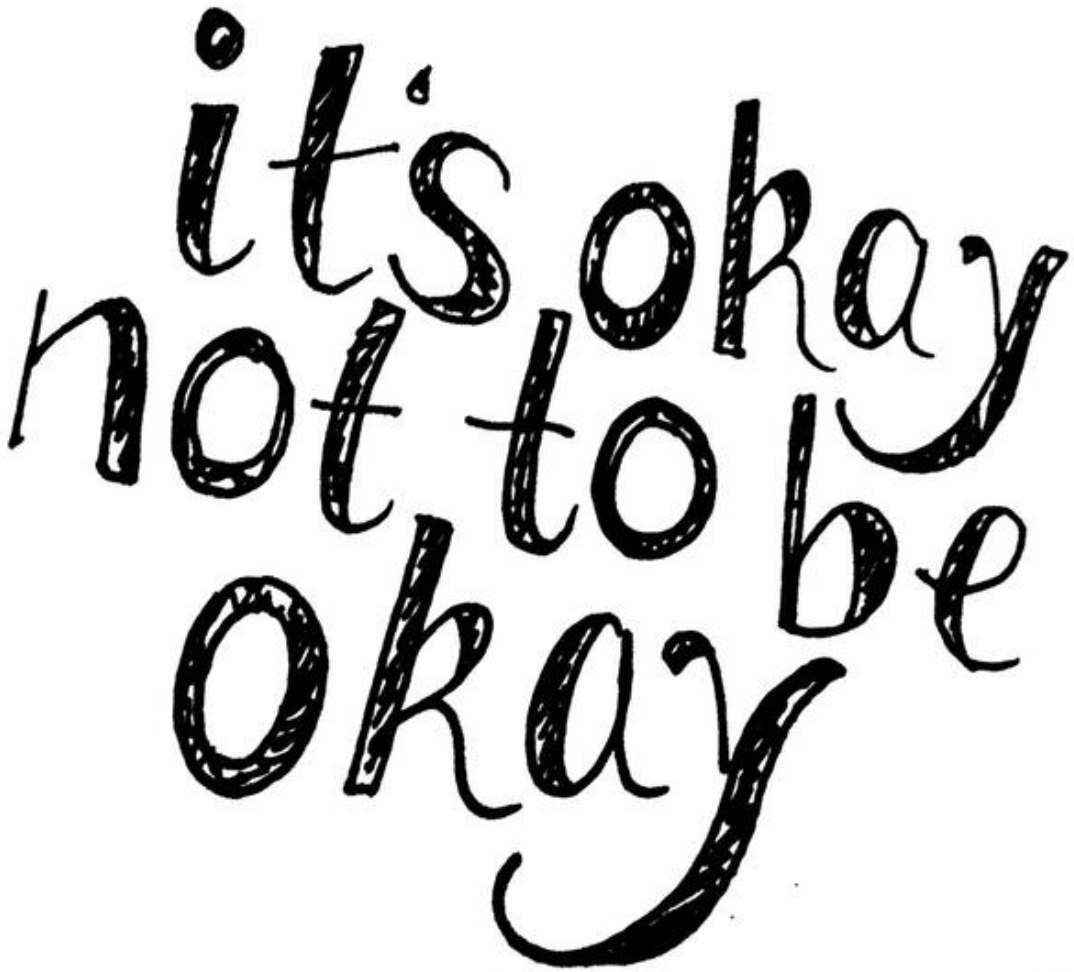
G) Emättimen seinämistä, emättimen takapohjukasta, kohdunkaulakanavasta ja peräaukosta sekä tarvittaessa suusta otetaan näyte kuivalla pumpulipuikolla. Tästä sivellään ensin näyte lasilevylle siittiötutkimusta varten, ja sen jälkeen tikku laitetaan pussiin DNA-tutkimusta varten.

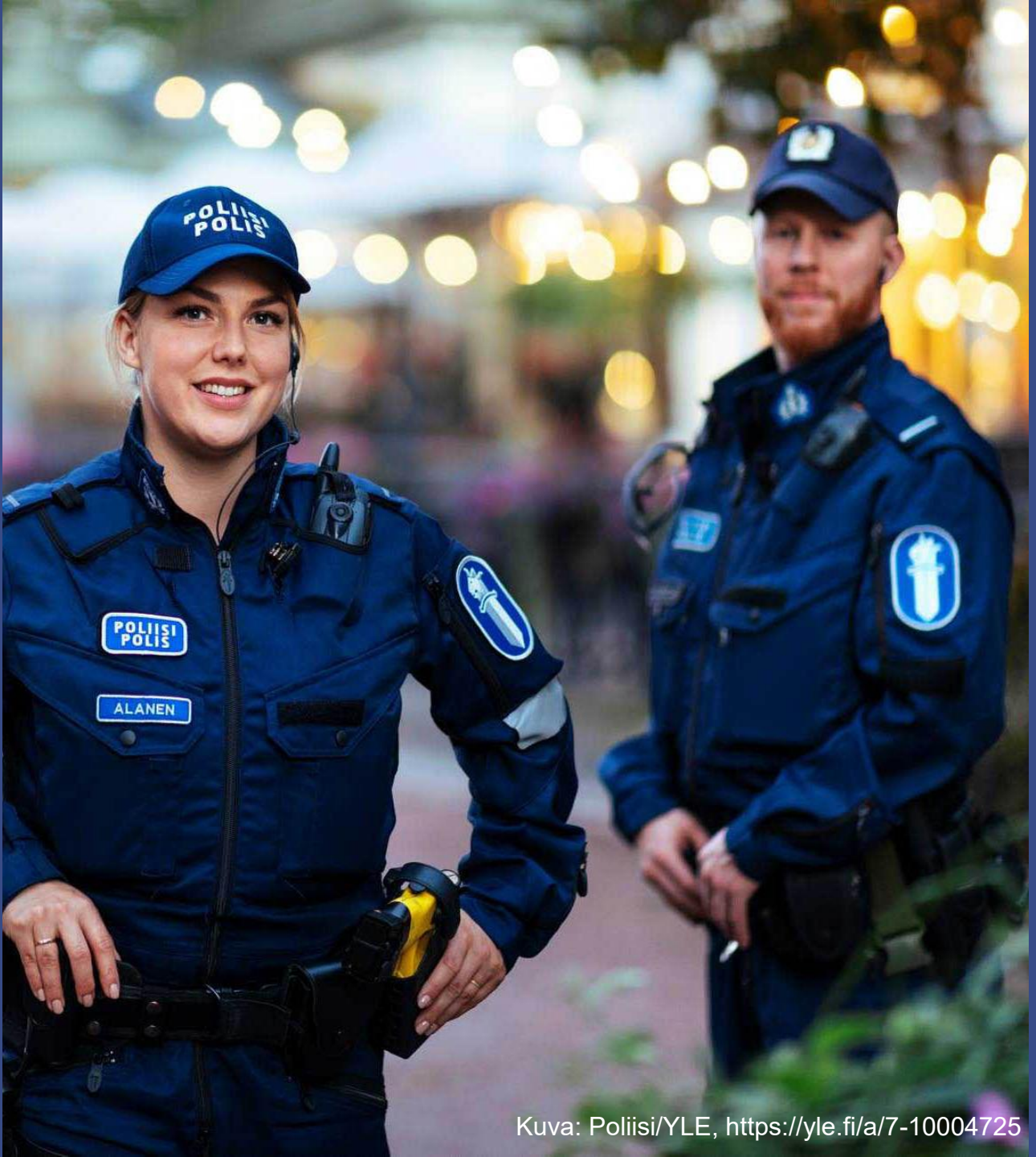
H) Tutkimuksen jälkeen näytteet sinetöidään, esitieto- ja näytelomakkeet täytetään huolellisesti ja vammat piirretään PAKE-kaavakkeeseen. Valokuvat tallennetaan ja tehdään tarpeelliset kirjaukset.

Lähde: Seksuaalirikoksen uhrin tutkiminen Seri-tukikeskuksessa, Korjamo Riina. Lääkärilehti 46/2020 vsk 75s. 2457 – 2463.

Tukipalvelut Päijät-Hämeen Seri-tukikeskuksessa

- Yhteydenoton järjestäminen potilaan puolesta, ns. yhden luukun taktiikka.
- Kriisityöntekijä (sairaalapastori), soitto 1-2 vrk:n kuluttua, 1-2 yhteydenottoa/käyntiä.
- Psykiatrinen sairaanhoitaja, soitto 1-2 vrk:n kuluttua, 1-5 käyntiä
- Sosiaalityöntekijä, soitto 1-2 vrk kuluttua.
- Rikosuhripäivystys RIKU.
- Sote-keskusten psykiatriset sairaanhoitajat, perheneuvola, kriisipsykologi-palvelut Mielialahäiriö pkl:n kautta.
- Lahden kriisikeskus, YTHS, Lahden Domino, Jelppi..
- Seksuaalineuvojat.

Kuva: Poliisi/YLE, https://yle.fi/a/7-10004725

Viranomaisyhteistyö Lahdessa

- Tiivis yhteistyö Hämeen poliisin kanssa, laitokselle perustettu konsultaationumero johon voi arkisin soittaa.
- Lääkärinlausuntojen toimittaminen kätilön toimesta turvasähköpostilla.
- Seri-pakkausten säilytys ja toimitus poliisille tarpeen mukaan (säilytys tarvittaessa 20 vuoden ajan).
- Puolivuosittaisia tapaamisia, yhteisiä koulutuksia (KRP).
- Yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, verkosto kasvaa koko ajan.
- Yhteistyötä, koulutusta ja toiminnan koordinointia THL:n toimesta.

Lisää luettavaa aiheesta ja käytetyt lähteet

- Seksuaalirikokset | Rikoksentorjunta.fi
- Rikollisuustilanne 2024: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa - Helsingin yliopiston tutkimusportaali
- Ilmoitettujen pahoinpitelyjen määrä kasvoi 7,4 % vuonna 2025 | Tilastokeskus
- Lähisuhdeväkivalta ja naisiin kohdistuva väkivalta Suomessa 2024 : Parisuhdesurmien naisuhrien määrässä on nähtävissä kasvua
- Sukupuolistunut väkivalta: määritelmä, tietoa ja EU:n toimet | Aiheet | Euroopan parlamentti
- Seri-tukikeskukset seksuaaliväkivallan uhreille - THL
- Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen
- Raiskauksen tutkimus: Näin se tehdään - Ilta-Sanomat
- Seksuaaliväkivallan uhrin hoitopolku - ensimmäisen vuoden kokemukset Helsingin Seri-tukikeskuksesta
- Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 : Loppuraportti
- Seri-tukikeskusten asiakkaiden tausta, tukipalveluiden käyttö ja rikosprosessin eteneminen: Väliraportti - Åbo Akademi
- Seksuaalirikoksen uhrin tutkiminen Seri-tukikeskuksessa – Lääkärilehti
- Yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (2011) - Ulkoministeriö

Kysymyksiä?

I am not what happened to me, I am what I choose to become.
– C.G. Jung

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Kiitos!